

Sense el nom autèntic

El *Diccionari de la literatura catalana* s'oblida de dir que Maria Anfruns de Gelabert (1899-1965), que és com es va donar a conèixer, es deia en realitat Maria Anfruns i Torres.

Una estafa

El comandant Esterházy diu a Simonini, protagonista d'*El cementiri de Praga*, que per a neutralitzar –o frenar en sec– un espia d'origen jueu a l'exèrcit francès és preferible inventar-se proves, i, si és possible, inventar-se l'espia, al·lusió clara a l'afer Dreyffus. A la versió catalana, el comandant Esterházy no vol pas neutralitzar-lo (*inchiodare*), sinó estafar-lo, amb la qual cosa la traductora sí que estafa... el lector.

D. H. Lawrence, que es foti

Amadeu Hurtado (*Quaranta anys d'advocat. Història del meu temps. 1894-1936*) parla "de la visió de Lawrence en el seu *Serpent de plomes*". Es refereix a l'escriptor anglès D. H. Lawrence, (1885-1930), l'autor de *Fills i amants* (Edicions 62, 1987), i al llibre *The Plumed Serpent* (1926). L'índex onomàstic que ha elaborat Edicions 62 en reeditar el llibre d'Hurtado es descuida d'entrar-lo.

Estordits

El DIEC2 manté que *estordir* indica "un cop fort, una batzegada forta, etc., deixar sense esma, mig estabornit". Però l'adjectiu *estordit* no té aquest sentit, només s'aplica a la persona "que fa les coses sense reflexió", és a dir, no li cal rebre cap cop. Alcover i Moll ja van veure que el verb *estordir*, a més d'"estabornir", volia dir "privar del bon ús de la raó per efecte de la por, de l'admiraació, etc.", i que l'adjectiu *estordit* tant es pot aplicar a la persona privada del seny, del bon ús de la raó, per efecte d'un cop –és a dir, a l'estabornit– com a la que n'és privada per l'admiraació, la por o el que sigui. L'Enciclopèdia també sap que *estordit* inclou l'estabornit i el que fa les coses sense reflexió.

El nou volum de l'«Epistolari Coromines» descobreix aspectes inèdits de la seva relació amb el IEC

L'entrada a l'Institut d'Estudis Catalans haurà de basar-se sempre en els mèrits científics i creatius si no volem que deixi d'ésser una institució acadèmica i es converteixi en una entitat merament patriòtica o docent, va manifestar Joan Coromines a Jordi Rubió en una carta enviada des de Gorham, New Hampshire, el 15 de setembre del 1948. Ho podem llegir al volum que quedava per publicar de la correspondència del lingüista amb els membres històrics de l'Institut d'Estudis Catalans, *Epistolari Joan Coromines & Josep Puig i Cadafalch, Jordi Rubió, Pere Bohigas i Ramon Aramon*. Anteriorment, havia estat publicada la correspondència entre Coromines i Pompeu Fabra, Francesc de Borja Moll, Carles Riba, Josep Maria de Casacuberta, Manuel Sanchis Guarnier i Lluís Nicolau d'Olwer.

L'*Epistolari Coromines* és un projecte de la Fundació Pere Coromines iniciat el 1998 i que ara compta amb el suport de l'Obra Social de CatalunyaCaixa. L'edició és a cura de Josep Ferrer i Joan Pujadas. El nou volum, número 16 de la col·lecció, és d'un interès excepcional, diu Josep Massot i Muntaner al pròleg, perquè té pràcticament un tema monogràfic, l'Institut d'Estudis Catalans i la relació sovint tempestuosa que hi mantingué Coromines des de l'acabament de la guerra civil fins a la seva mort. Els episodis més rellevants d'aquesta història, més aviat trista i decebedora en molts aspectes, pensa Massot, ja ens eren coneguts a través dels epistolaris anteriors de la col·lecció i de la gran síntesi sobre la història de l'entitat elaborada per Albert Balcells i els seus col·laboradors, però ara ens n'arriben molts més detalls i fins i tot aspectes desconeguts fins avui, anuncia Massot.

El nou volum, com els anteriors, és extens: 600 pàgines justes. Per una banda, diu Massot, és una mina d'informacions i, per una altra, una mostra colpidora d'un gènere que està en via de desaparició. Com és costum en els epistolaris de Coromines, el volum conté un annex doble que aplega, cadascun, més d'una dotzena de documents complementaris a la relació del lingüista amb Rubió i Bohigas, respectivament, documents que complementen la informació aportada en els respectius epistolaris.

En la nova relació de Coromines amb l'Institut, imposada per l'exili, aviat, recorda Massot, sorgiren motius de tensió i de manca d'entesa amb alguns dels seus companys de la Filològica. "La seva tossuderia –escriu– i la seva convicció que era la persona més ben preparada per a opinar sobre tota mena de qüestions toparen amb la tossuderia similar de Ramon Aramon i Serra, secretari alhora de l'Institut i de la Secció Filològica, que comptava sempre amb el suport de Carles Riba."

Les cartes de Coromines són plenes de greuges "i miren d'aconseguir una *captatio benevolentiae* dels qui no eren del tot de la corda d'Aramon", reporta Massot, i "donen una idea ben clara dels seus intents per aconseguir un protagonisme absolut dins de la Secció i per convèncer els seus col·legues que no prenguin decisions importants sense la seva presència".

Joan Coromines va deixar una obra científica extensa, i també un epistolari voluminós, i del més alt interès.